

สภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการ นิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์

นุตประวีณ์ ภัครวัฒน์อังกูร*

รับบทความ 3 มกราคม 2566 แก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2566 ตอบรับบทความ 19 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากคณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ครูประจำการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร ครูประจำการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย 2) ด้านความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความต้องการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, ความต้องการ, คุณภาพการศึกษา, กระบวนการนิเทศภายใน, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านราหุล

*ผู้ประสานงานหลัก: Nutprawee2522@gmail.com

The Current Situation and the Need for Educational Quality Improvement at Ban Jadsan School in Phetchabun Province Using Internal Supervision Process with Integrated Methods to Promote Active Learning Management Behaviors of Teachers

Nutparawi Phakkharawatoangkun*

Received 3 January 2023; Revised 4 May 2023; Accepted 19 May 2023

Abstract

The purpose of this research was to study the current situation and the need for educational quality improvement by using internal supervision in a mixed model to promote active learning management behaviors of Ban Jadsan School, Phetchabun Province. This research was mixed method including qualitative research with a group conversation method from the administrative committee of housing estates in the amount of 10 people, consisting of 6 full-time teachers and 4 school committees obtained by purposive selection and quantitative research by using questionnaires to the sample group consisted of board of directors of Ban Jadsan School, teachers, school committees and parents in the parent network committee at the school level, 30 people. The statistics to analyze the data were mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D). The results showed that: The current state in internal supervision was divided into 2 aspects: the current state in internal supervision found that the current state in internal supervision low level. The needs for internal supervision found that the needs for internal supervision at the highest level. The need for teacher quality development was found in both the overall and individual aspects of the need for supervision in teacher quality development was at the highest level.

Keywords: Current State, Need, Educational Quality, Internal Supervision Process, Active Learning Management

Director, Ban Rahul School

*Corresponding Author: Nutprawe2522@gmail.com

บทนำ

การนิเทศภายในการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการให้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และมีลักษณะที่พึงประสงค์ การนิเทศการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้นั้นจัดเป็นงานหลักประการหนึ่งของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภารกิจงานที่มีความสำคัญยิ่งของการบริหารงานวิชาการ โดยการนิเทศภายในโรงเรียนมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและส่งเสริม พัฒนาการบริหารและงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการนิเทศที่ครอบคลุมถึงการนิเทศการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร โดยมีการกิจในการพัฒนาผู้รับการนิเทศโดยการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมสำคัญตามเงื่อนไขที่ผู้นิเทศเสนอแนะ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะนำพาคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมาย ตลอดจนเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระวิชา ทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรมและจริยธรรมมีเจตคติและค่านิยมที่ถูกต้อง โดยมีครูเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวางแผน ลงมือปฏิบัติ และหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบ จนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพควรต้องมีกิจกรรมการประเมินผลด้วยว่าหลังจากที่จัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง ดังที่ ธีรณัฐ อุ่นศิริ สุนันทา แก้วสุข และกริช ภัทรภาคิน (2561) กล่าวว่า ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ครูนั้นควรมีบทบาทมากที่สุดภายในโรงเรียน มีส่วนที่จะสร้างองค์ความรู้ และจัดประมวลประสบการณ์ให้กับนักเรียน ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางกาย ทางอารมณ์ และทางจิตใจ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ รักและเมตตาศิษย์ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2557) กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการสร้างการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่ง และมีจิตอาสาเพื่อสังคม หลักการสำคัญของการเรียนรู้ คือต้องเรียนรู้ให้รู้จริงรวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้นั้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้การเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านจัดสรร จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. รอบที่ 3 พ.ศ. 2556 พบว่า คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจำเป็นต้องพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้เข้มแข็ง เนื่องจากขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง เป็นข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะมีแต่ตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งคุณภาพห้องเรียน คุณครู และคุณภาพผู้เรียน หากสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมด้วยระบบและรูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านจัดสรร ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการพัฒนาระบบนิเทศภายในของโรงเรียนให้เข้มแข็งซึ่งเป็นภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านจัดสรร และความต้องการ

ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า สภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนบ้านจัดสรร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาตามภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการ พบว่าภาระงานด้านการนิเทศการศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ 17 ระดับคุณภาพน้อย ($\bar{X}=2.38$, S.D.=0.68) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบ้านจัดสรร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่ได้รับการพัฒนา สามารถเชื่อมโยงไปถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่มีนัยต่อการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสิ้น

ภายใต้การบริหารจัดการ โรงเรียนบ้านจัดสรร ยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาโดยเน้นการยกระดับคุณภาพครูและนักเรียน ทั้งนี้การพัฒนาครูโดยการนิเทศภายใน ใช้ทรัพยากรของโรงเรียน จะเป็นการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole-School Approach) ที่จะมุ่งเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยความร่วมมือและเปิดโอกาส / ประสานงานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่อาศัยทักษะกระบวนการใช้การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักในการดำเนินการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สุภารักษ์ กิตติรัชดานนท์, 2551) ขณะเดียวกันการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถ และมีพฤติกรรมดังกล่าวก็สอดคล้องกับการพัฒนาครูให้ตอบสนองต่อมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ทั้งในฐานะผู้สอนที่เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ และในฐานะผู้ให้การนิเทศที่มีทักษะในการช่วยเหลือนิเทศเพื่อนครูด้วยกัน

จากที่มาและสภาพปัญหาด้านการนิเทศภายในทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย ข้อมูลสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศภายในรูปแบบการพัฒนาครูประจำการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ แนวคิดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาสาระ

ประเด็นสำคัญ เพื่อหาปัจจัยหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน นำความรู้ที่ได้มาตั้งประเด็นคำถามเพื่อการสอบถาม การสนทนาประเด็นเฉพาะและการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การสอบถามความคิดเห็นครูประจำการโรงเรียนบ้านจัดสรร เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน ประกอบด้วย ด้านสภาพปัจจุบันของการนิเทศ มี 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การศึกษาและการวิเคราะห์ (2) การออกแบบวางแผน (3) กำหนดกระบวนการนิเทศภายใน (4) ดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (5) การประเมินผลเพื่อพัฒนา และ (6) สะท้อนผลและรายงานผล และ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพครู

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญการบริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) บทบาทครูในฐานะผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปัจจัยหรือองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1.4 จัดสนทนาประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ครูประจำการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง สำหรับสังเกตและบันทึก ณ วันที่ 1/2 แบบสังเกตและบันทึกการสนทนาจัดกลุ่มประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงในการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร ครูประจำการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (สำหรับคณะกรรมการนิเทศภายใน) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน ด้านสภาพปัจจุบันของการนิเทศ การพัฒนาคุณภาพครู ความเหมาะสม / ความต้องการ / ความจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน การพัฒนาคุณภาพครูประจำการ และบทบาทการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ

2) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประมวลและสังเคราะห์เนื้อหา กำหนดโครงสร้างและข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายใน การพัฒนาคุณภาพครู และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ

2.2 แบบสังเกตและบันทึก การสนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงในการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ

2) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประมวลและสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดข้อคำถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างและกรอบการดำเนินงานการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบสอนงานด้านความต้องการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านวิธีการ ด้านระยะเวลา ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับของการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร 2) แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) แบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามการศึกษาลักษณะปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ปรึกษางานวิจัย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ของเครื่องมือแต่ละฉบับเป็นรายประเด็นและ / หรือรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกประเด็นหรือข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 62) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นและข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.60 ทุกรายการ

3.2 นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในอำเภอศรีเทพ จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านนาสนุ่น จำนวน 6 คน ครูโรงเรียนบ้านหนองบัว จำนวน 17 คน และครูโรงเรียนบ้านสันติธรรม จำนวน 7 คน ซึ่งไม่ใช่แหล่งข้อมูล นำข้อมูลไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของแบบสอบถามฉบับที่ 1/1 ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .7160

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การศึกษาเอกสาร ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและขอบเขตการวิจัยจากแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น พิจารณาเนื้อหาสาระของเอกสารแต่ละประเภทที่มีความสอดคล้องกัน นำมาสรุปผลการสังเคราะห์เป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังแหล่งข้อมูลครูโรงเรียนบ้านจัดสรรที่มีประสบการณ์ในการนิเทศเพื่อนครู ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ครบทุกฉบับ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการเครือข่ายระดับสถานศึกษา โดยได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ครบทุกฉบับ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 และครูประจำการในโรงเรียนบ้านจัดสรร จัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ โดยใช้สถานที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านจัดสรร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ดำเนินการ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากแบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บันทึกข้อมูลประมวลความคิดเห็น และลงข้อสรุป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยจำแนกเป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบสำรวจรายการ ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนแบบมาตราส่วนประเมินค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการทางการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ ดังนี้

1. สรุปสาระสำคัญจากการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปสาระสำคัญจากการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน	หลักการและแนวคิดการนิเทศภายใน - ศุภพร คล้ายเอม (2548) เห็นสมควรให้บุคลากรภายในโรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินการนิเทศกันเอง - ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) การศึกษามีคุณภาพขึ้นอยู่กับที่การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ดังนั้นภารกิจหลักของโรงเรียน คือการดำเนิน งานด้านวิชาการ ได้แก่ งานหลักสูตรและการเรียนการสอน และมีการกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน - เกษรา กลิ่นเพ็ง (2545) การนิเทศภายใน เป็นการสร้างกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนที่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่เป็นการใช้บุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า - กนก พานทอง (2547) เหตุที่ต้องมีความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน คือเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
	การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครู ได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด เนื่องจาก การขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยตำแหน่งมีอย่างจำกัดจึงไม่สามารถสนองตอบความต้องการการนิเทศการศึกษา การนิเทศไม่ทั่วถึงไม่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน ประกอบด้วยกับผู้บริหารและครูในโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถเพียงพอ อีกทั้งยังเป็นผู้รู้ปัญหาแท้จริง สามารถติดตามการปฏิบัติงานหรือผลกรณินเทศได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก อยู่ใกล้ชิดกัน ทำให้การนิเทศดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้ง่าย
	การนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน การนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างมีระเบียบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ (Study and Analysis) 2. ขั้นการออกแบบวางแผน (Planning Design) 3. ขั้นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน (Internal Supervision Process) 4. ขั้นการชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา (Coaching and Mentoring) 5. ขั้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Evaluation for Development) 6. ขั้นสะท้อนผลและรายงานผล (Reflection and Reporting)
ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ ที่เน้นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มากขึ้น สรุปได้ ดังนี้ (Sheffield Hallam University, 2000) 1. เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม 2. เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3. เน้นการร่วมมือระหว่างผู้เรียน 4. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน 5. ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะและประสานการณ์และ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 6. ผู้เรียนเป็นเจ้าของความคิดและการทำงาน 7. เน้นทักษะ การวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 8. ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง 9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร 10. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 11. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมครูที่พึงประสงค์	พฤติกรรมครูสอนของครู พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในคุณภาพการศึกษาส่งผลให้เห็นเด่นชัดในรูปแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยพฤติกรรมที่ครูแสดงออกจะส่งเสริมหรือลดรั้งการเรียนของผู้เรียนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการสร้างมนทัศน์

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
	2. ครูต้องมีการเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
	3. ครูต้องจัดบรรยากาศในการเรียนเพื่อส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้คิดและแก้ปัญหา เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการคิดระดับสูง และตรวจสอบทักษะการคิดจากการทำงานของนักเรียน
	4. ครูควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จัก ค้นหาความคิดใหม่ ๆ ด้วย ตนเอง และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนได้
	5. ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอผลงานได้อย่างเหมาะสม
	6. ครูมีการใช้เครื่องมือของการเรียนรู้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
	7. ครูมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น จากแฟ้มสะสมผลงาน โครงการงาน นิทรรศการ และสังเกตการทำงานของนักเรียน หรือประเมินโดยใช้แบบทดสอบให้เหมาะสม

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการสำรวจสามารถสภาพปัจจุบันและความต้องการทางการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การศึกษาและการวิเคราะห์						
1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน	1.60	0.55	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
2. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายใน	1.80	0.45	น้อย	4.94	0.24	มากที่สุด
3. ครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและร่วมพิจารณาผลการศึกษา	2.20	0.84	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
4. มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน	2.40	0.89	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
5. มีการกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา	1.60	0.55	น้อย	4.75	0.43	มากที่สุด
6. คณะครูในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหา	2.20	0.45	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในด้านที่ต้องการนิเทศ	1.80	0.45	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
8. โรงเรียนสำรวจและประเมินความต้องการในด้านวิธีการนิเทศของคณะครู	1.80	0.45	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
9. มีการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของครู	1.80	0.45	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
10. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลกระทบต่อเรียนรู้ของนักเรียน	2.00	1.00	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
11. มีการจัดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายใน	2.00	0.00	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	1.93	0.28	น้อย	4.81	0.38	มากที่สุด

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การออกแบบวางแผน						
1. มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม และวิธีการในการดำเนินการนิเทศภายใน	2.40	0.55	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
2. มีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผนการพัฒนาย่างเพียงพอครบถ้วนทุกด้าน	2.60	0.55	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
3. มีการกำหนดปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก	2.00	0.35	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
4. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้รับการนิเทศภายใน	2.00	0.00	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
5. มีการออกแบบการนิเทศและจัดทำแนวทางการนิเทศภายใน	2.60	0.55	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
6. มีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณการนิเทศ	2.00	0.00	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.27	0.15	น้อย	4.80	0.41	มากที่สุด
กำหนดกระบวนการนิเทศภายใน						
1. มีการประชุมกำหนดรูปแบบการนิเทศและชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน	2.42	0.35	น้อย	4.56	0.51	มากที่สุด
2. ร่วมวางแผนการนิเทศ จัดประเด็นการนิเทศ	2.62	0.51	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน	2.23	0.42	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
4. มีการประชุมอบรมเพื่อให้ความรู้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.46	0.36	น้อย	4.61	0.50	มากที่สุด
5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ	2.85	0.74	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.52	0.48	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
ดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง						
1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ	2.01	0.45	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด
2. มีการกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	2.87	0.65	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	3.01	0.48	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
4. มีการประชุมปรึกษาหารือในระหว่างการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน	2.49	0.59	น้อย	4.75	0.43	มากที่สุด
5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย	2.35	0.66	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
6. มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ	3.05	0.62	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
7. กิจกรรมการนิเทศเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู	2.89	0.51	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
8. มีการดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง	2.77	0.48	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.68	0.56	ปานกลาง	4.82	0.37	มากที่สุด
การประเมินผลเพื่อพัฒนา						
1. โรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน	3.02	0.46	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ	2.45	0.52	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน	2.48	0.51	น้อย	4.56	0.51	มากที่สุด
4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน	2.49	0.57	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
5. มีเครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู	3.06	0.41	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
6. มีการสังเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	2.85	0.61	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.73	0.51	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สะท้อนผลและรายงานผล						
1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	3.03	0.45	ปานกลาง	4.72	0.46	มากที่สุด
2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	2.47	0.77	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ	3.07	0.64	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.86	0.62	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้งสิ้น	2.40	0.51	น้อย	4.74	0.43	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาคุณภาพครู						
1. ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.21	0.41	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
2. ความสามารถในการเนื้อหาสาระที่สอน	3.23	0.40	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.02	0.58	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
4. ความสามารถในการใช้และพัฒนาวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	2.43	0.51	น้อย	4.88	0.33	มากที่สุด
5. ความสามารถในการวัดและประเมินผล	3.04	0.71	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
6. ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.25	0.41	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
7. ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน ประจำวิชา	3.15	0.39	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
8. ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน	3.27	0.46	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
9. ความสามารถในการทำวิจัยชั้นเรียน	3.02	0.56	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
10. ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและในชุมชน	3.14	0.38	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.08	0.48	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สรุปสาระสำคัญจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางกรณีศึกษาในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 คน สรุปได้ ดังนี้

ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.40 สามารถสรุปตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่า ภาพรวมประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 1.60 ข้อ 5. มีการกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.60 และข้อ 7. โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในด้านที่ต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.80 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 4. มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.40

ประเด็นการออกแบบวางแผน พบว่า ภาพรวมประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3. มีการกำหนดปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 2.00 ข้อ 4. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้รับการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.00 ข้อ 6. มีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย

2.00 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 6. มีการออกแบบการนิเทศและจัดทำแนวทางการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.60

ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า ภาพรวมประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ข้อ 3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 2.23 ข้อ 1. มีการประชุมกำหนดรูปแบบการนิเทศและชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 2.42 ข้อ 4. มีการประชุมอบรม เพื่อให้ความรู้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 2.46 ข้อ 2. ร่วมวางแผนการนิเทศ จัดประเด็นการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.62 และข้อ 5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.85

ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง พบว่า ภาพรวมประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.01 ข้อ 5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 2.35 และข้อ 4. มีการประชุมปรึกษาหารือในระหว่างการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.49 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ย 3.01

ประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา พบว่า ภาพรวมประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.45 ข้อ 3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูก่อน – หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.48 และข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครู ก่อน – หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.49 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 5. มีเครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู มีค่าเฉลี่ย 3.06

ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล พบว่า ภาพรวมประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ข้อ 2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.47 ข้อ 1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 2.03 และข้อ 3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.07

ด้านการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. ความสามารถในการใช้ และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 2.43 ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อ 3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 3.02 และข้อ 9. ความสามารถในการทำวิจัยชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.02 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.25

ด้านความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 สามารถสรุปตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็น การศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 2. โรงเรียน

ดำเนินการศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 ข้อ 4 มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 6. คณะครูในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.89

ประเด็นการออกแบบวางแผน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 2. ร่วมวางแผนการนิเทศจัดประเด็นการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อ 5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.67

ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.78

ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นที่เลี้ยง พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นที่เลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาได้แก่ ข้อ 3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.89

ประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.78

ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อ 3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.61

ด้านการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 8. ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 4. ความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.88

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม สามารถสรุปสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ดังนี้

1. สภาพปัญหา

คิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนิเทศภายใน พบว่า การนิเทศภายในยังคงได้รับการให้ความสำคัญน้อยกว่าภารกิจอื่น และถูกละเลย แต่เมื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพบว่า โครงสร้างการบริหารได้มีการมอบหมายงานชัดเจน แต่มีบุคลากรยังไม่เข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งผลให้การทำงานไม่เป็นปัจจุบันเกิดความล่าช้าและการสอนยังไม่มีปรับเปลี่ยนวิธีสอน ยังคงใช้การสอนแบบเดิม ๆ ไม่เป็นเชิงรุก ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ของครูหรือการจัดการความรู้ภายในโรงเรียนไม่ได้รับการพัฒนา ครูขาดที่พึ่งทางวิชาการ ขาดที่ปรึกษา การทำงานไม่เป็นปัจจุบัน และไม่เกิดบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การปรากฏของข้อมูลดังตารางข้างต้น สามารถเชื่อมโยงไปถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่มีนัยต่อการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสิ้น

2. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงได้มีการจัดทำรูปแบบการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขึ้น เพื่อใช้เป็นกระบวนการการนิเทศภายในของโรงเรียน การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งในการพัฒนาครู เพื่อเน้นให้เกิดคุณภาพด้านการศึกษา งานสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งพัฒนาให้ครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในฐานะบุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดการเรียนรู้ให้ส่งผลต่อเนื่องไปสู่คุณภาพผู้เรียนเพื่อการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร รวมทั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ของสังคมการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาและความเจริญก้าวหน้าทุกด้านที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยรูปแบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันโดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายส่งผลให้การทำงานของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายการศึกษาของชาติอย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาทและลักษณะครูอันพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาทและลักษณะครูอันพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

รายการ	N = 15		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ปัญหาการนิเทศภายในมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน	3.91	0.73	มาก
2. กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนสามารถใช้แก้ปัญหาการนิเทศภายในได้	4.11	0.71	มาก
3. วัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนมีความชัดเจน	4.17	0.79	มาก
4. วัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนมีความเป็นไปได้	3.92	0.81	มาก

รายการ	N = 15		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
5. ผลลัพธ์ที่คาดหวังของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน	4.38	0.70	มาก
6. ผลลัพธ์ที่คาดหวังของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นไปได้	4.30	0.72	มาก
7. ขั้นตอนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมกับครูผู้รับการนิเทศ	4.34	0.69	มาก
8. ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายใน	4.34	0.72	มาก
9. วิธีการนิเทศเหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่ใช้ในกระบวนการนิเทศภายใน	4.31	0.70	มาก
10. ระยะเวลาที่ใช้ในการนิเทศเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศภายใน	4.29	0.74	มาก
11. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิเทศภายในมีความชัดเจน	4.10	0.87	มาก
12. การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.11	0.73	มาก
13. เอกสารประกอบ และคู่มือการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสาน (SPICER Model) เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เหมาะสม	4.13	0.73	มาก
14. สื่อและเครื่องมือการนิเทศมีความเหมาะสม	4.88	0.33	มากที่สุด
15. การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในสอดคล้องวัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสอนเชิงรุก	4.42	0.85	มาก
16. การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด	4.70	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.28	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาท และลักษณะครูอันพึงประสงค์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน จากการสอบถามผู้ปกครอง ในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 15 คน พบว่า ภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 14. สื่อและเครื่องมือการนิเทศมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.88 และข้อ 16 การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. การนิเทศภายในมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 3.91

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากมุมมองของผู้ประเมินต่อการนิเทศภายในยังคิดว่าการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนยังไม่ชัดเจน หรืออาจจะเกิดจากการให้อำนาจความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในกับผู้รับประเมินน้อยเกินไป จึงทำให้ผู้รับประเมินมี

ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้น ผู้บริการควรเร่งดำเนินการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้รับการนิเทศให้มีความเข้าใจมากขึ้น และการนิเทศภายในยังคงได้รับการให้ความสำคัญน้อยกว่าภารกิจอื่น และถูกละเลย ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธชาติ แสนอุบล ประชุม รอดประเสริฐ และสถาพร พุทธิพิฏฐกุล (2561) ที่พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียน ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงต่อกระบวนการนิเทศภายใน ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายใน และโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ ครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ และโรงเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารโรงเรียน และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขด้วยการประชุม ชี้แจงและอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ และความสำคัญของการนิเทศภายใน ดำเนินการกำกับติดตามผลการนิเทศ และจัดทำคู่มือให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหาร และผู้บริหารนำผลการนิเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู และสอดคล้องกับราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ (2554) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ความไม่ชัดเจนของแผนทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามแผนการใช้เครื่องมือและสื่อยังไม่หลากหลาย การสรุปผลและการรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการและการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน รวมถึงเครื่องมือและสื่อที่หลากหลาย และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนำผลจากการนิเทศไปใช้ในการพัฒนางานให้ดีขึ้น และด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง แต่อาจเนื่องจากภาระกิจของครูต่อคนที่ต้องรับผิดชอบหลาย ๆ หน้าที่ จึงทำให้การส่งครูเข้ารับการพัฒนามิสามารถดำเนินการได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น ผู้บริการควรกำหนดแผนการพัฒนาครูให้เป็นรูปธรรม โดยจัดทำแผนการพัฒนาครูรายบุคคล รวมทั้งเพิ่มช่องทางและรูปแบบการพัฒนาครูให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูมีโอกาสเลือกเข้ารับการพัฒนาตลอดทั้งปี และตรงกับความต้องการของครู ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ (2556) นำเสนอไว้ว่า พัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรประกอบไปด้วย 1) ครูต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดียวกับที่ครูจะนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 2) ครูควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถสร้างทักษะการเรียนรู้จากการสอนของตนเอง และ 3) ครูควรได้รับโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในและต่างพื้นที่ โดยการพาคิด พาทำ จากผู้ในเทศ ดังนั้น การศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาครูในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารที่มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ (2554) พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์เขต 2 โดยโรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความไม่ชัดเจนของแผนทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามแผน การใช้เครื่องมือและสื่อ ซึ่งยังไม่หลากหลาย การสรุปผลและการรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง และมีแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก คือผู้บริหารต้องชี้แจงอบรมให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายในให้ครบทั้งกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้าน วางแผนร่วมกันในการจัดทำแผนการนิเทศที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องกำกับดูแลติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนทางานร่วมกันเขียนแผนโครงการนิเทศการปฏิบัติการนิเทศ ตลอดจนการรายงานผลการประเมินตนเอง และสอดคล้องกับละมัย ชูภักดี (2560) ที่พบว่า การบริหารการศึกษาภายใต้การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากงานนิเทศ เป็นงาน ที่จะต้องกระทำควบคู่ไปกับการบริหารเพราะงานนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ปฏิบัติงาน ได้

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา และผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาร่วมกัน มีการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินงานอย่างมีระบบและเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด

ความต้องการทางกาการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญในการติดตามประเมินผล และช่วยสะท้อนการจัดการเรียนการสอนพร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง และหากครูผู้รับการนิเทศได้รับผลประเมินที่ดี จะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแสงดาว คงนาวัง (2560) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความต้องการให้โรงเรียน ตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนมีความต้องการในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ อธิศ ไชยศิริพันธ์ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้รูปแบบผสมผสาน ที่พบว่า การนิเทศภายในมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากครูทุกคนต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถมากยิ่งขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมถึงการนำองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการพัฒนาตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียน รวมถึงการจัดทำผลงานเพื่อสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับผกาพรรณ ศิริสานต์ (2552) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษาโรงเรียนไพฑูรย์ศึกษา พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาตนเองระดับมาก ได้แก่ 1) ต้องการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาสายงานของตนเอง และสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการพัฒนาตนเองของครู 2) ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ 3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ที่ได้มาปรับปรุงองค์กรให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และ 4) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมให้ครูในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับสันติ หัตถ์ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ที่พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความต้องการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การกำหนดกลยุทธ์การนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายใน การกำกับติดตามการนิเทศภายใน และการประเมินผลการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับพิทยา ผึ้งชลจิตร (2559) ที่พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านพบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า (1) ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย (2) ประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับน้อย (3) ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย (4) ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับน้อย (5) ประเด็น

การประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับน้อย และ (6) ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับน้อย และ
2) สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง

2) ความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า 1) ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ความต้องการในการนิเทศประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความต้องการในการนิเทศประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด (3) ความต้องการในการนิเทศประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด (4) ความต้องการในการนิเทศประเด็นดำเนินการชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด (5) การประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด และ (6) ความต้องการในการนิเทศประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ความต้องการพัฒนาคุณภาพครู ทั้งในภาพรวม และรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาด้านการนิเทศภายในกับโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ดังนี้

1) สามารถนำกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูภายในโรงเรียน โดยนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียน ทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำรูปแบบนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้

2) แนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อนำไปใช้เป็นกระบวนการบริหารสถานศึกษาสำหรับผู้บริหารที่ต้องการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

3) นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกไปใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4) รูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สามารถนำไปใช้เพื่อผลักดันให้เกิดการนำไปใช้เป็น (1) แนวทางพัฒนาครูและบุคลากรให้มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2) ครูและบุคลากรสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน และ (3) ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการในวิชาชีพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน เพื่อค้นหาปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำคัญในการนิเทศภายใน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหาร และแนวทางการพัฒนาตนเองของครูซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาด้านตนเองของครูภายในโรงเรียนด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี

เอกสารอ้างอิง

- ธัมมัญญ อุ่นศิริ สุนันทา แก้วสุข และกริช ภัทรภาคิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3(1), 11-22.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ
- ผกาวรรณ ศิริสานต์. (2552). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษาโรงเรียนไผ่ทอเดิมศึกษา*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิทยา ผังชลจิตร. (2559). *ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3*. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2559-2-3_1475987016_11.5722470076.pdf
- พุทธรชชาติ แสนอุบล ประชุม รอดประเสริฐ และสถาพร พุทธิภูมิ. (2561). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 15(70), 171-182.
- ราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ. (2554). ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *The Graduate Research Conference, 12th Khon Kaen University 2011*, 28 มกราคม 2554 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราณี กุญรัมย์. (2554). *ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สืบค้นจาก <https://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/2562>
- ละมัย ชูภักดี. (2560). *สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. สืบค้นจาก <https://is.rajapark.ac.th/assets/uploads/2017091206225849>.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2556). *การประเมินหลักสูตร Curriculum evaluation*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ หัตถ์ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(9), 64-78.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสงดาว คงนาวัง. (2560). *รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4*, 10 มีนาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2534). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

อติศ ไชยศิริรินทร์. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.